

WWF *for a living planet*[®]

Världsnaturfonden WWF

Ulriksdals Slott
170 81 Solna

Växel: 08 624 74 00
Direkt: 08 624 74 00
Fax: 08 85 13 29
Allmänt: info@wwf.se

www.wwf.se

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm
m.registrator@regeringskansliet.se
fredric.gemsjo@regeringskansliet.se

Ulriksdal 14 februari 2017

Världsnaturfondens remissvar prövning enligt 7 kap. 29 § miljöbalken avseende bekämpning av larver av översvämningsmygg i Nedre Dalälvens översvämningsvåtmarker (Dnr. M2017/00127/Me)

Världsnaturfonden WWF lämnar här följande synpunkter på remissen om bekämpning av mygglarver i översvämningsvåtmarker med VectoBac G.

Sammanfattning:

- Ansökan är till stor del inriktad på bekämpning med VectoBac G och för lite på att åtgärda grundorsakerna till myggproblemen. Grundorsakerna är igenväxande strandängar och våtmarker och för att få en långsiktig förbättring av myggsituationen anser WWF att resurser i första hand bör satsas på att åtgärda detta både av Biologisk myggkontroll samt av berörda länsstyrelser och kommuner.
- Den satsning på att släppa ut steriliserade stickmygganar bör avbrytas då det kan ifrågasättas både ur biologisk- och smittskyddssynpunkt samt att det är ett svårt logistiskt problem att få ut dem i rätt tid och på många platser samtidigt.
- Regeringen bör agera för att påskynda arbetet med att restaurera och sköta översvämningsmarkerna genom att avsätta resurser till länsstyrelsernas arbete och samordning av sådant arbete.
- WWF anser att dispens för spridande av VectoBac G bör beviljas även i år men att en plan för reducering av användandet beslutas.

Världsnaturfonden kan konstatera att arbetet med att komma till rätta med de lokalt tidvis stora förekomsterna av översvämningsmygg i Nedre Dalälven är in i en ny fas. Från att tidigare ha inriktat sig på att bekämpa myggen med VectoBac G börjar man nu arbeta efter en plan för att åtgärda grundorsakerna till de problem som finns. Den regionala landskapsstrategin "Människor, mygg och natur vid Nedre Dalälven" presenterade i december 2013 en rapport med den forskning som är gjord samt de förslag som framkommit för att komma vidare med orsakerna till de stora myggförekomster som ibland uppkommer. WWF ser med stor tillfredsställelse på att arbetet nu har gått in i denna fas som vi verkat för i många år. Konkreta förslag finns nu att arbeta med och det är viktigt att genomförandet startar snarast. Vi vill dock påpeka att arbetet inte gör sig självt utan kräver både nationellt, regionalt och lokalt engagemang.

Tyvärr är det så att det långsiktiga arbetet med att komma till rätta med myggproblemen vid Nedre Dalälven fortfarande i stort sett står stilla. Det är av största vikt att detta arbete kommer igång snarast och att regeringen avsätter de medel som behövs för detta.

WWF har till landskapsstrategin skrivit ett förslag på hur arbetsgången och ansvarsfördelningen kan se ut och detta förslag bifogas här som bilaga 1.

Några reflektioner från de senaste två årens bekämpning:

2016 års bekämpning hann precis genomföras innan vattnet försvann från översvämningsmarkerna och det är troligt att få mygglarver hade överlevt även utan bekämpning. Detta framkommer inte av 2016 års redovisning. I diagrammet från Ista (Myggbekämpningsrapport 2016 11 17) syns att vattnet var i avtagande den 5 juni. De följande dagarnas vattenstånd redovisas inte.

Efter 2015 års bekämpning förekom det ändå stora mängder översvämningsmyggor vid bekämpade områden. Framförallt var det under fällfångsterna vecka 27 som stora mängder registrerades.

Exempelvis hade Gysinge samhälle 3500 myggor/natt

(http://mygg.se/filer/Monitoring_2015/mygg_v_37_2015.pdf). WWF anser att det är viktigt att det i uppföljningsprogrammen noga skall analyseras och följas upp hur effektiva bekämpningarna varit (se WWFs remissvar 2013). Varför bekämpningarna gav så dåligt resultat i juli månad 2015 behandlas inte i ansökan eller underlagshandlingarna till denna.

Synpunkter remiss bekämpning 2017:

Hela myggbekämpningsfrågan är nu i ett nytt läge och det är nu viktigt att planera åtgärdsprogram för att rätta till orsakerna till myggförekomsten samt att samordna detta arbete med bekämpningen med VectoBac G. Det bör därför i ett eventuellt tillstånd till att använda VectoBac G skrivas in att samordning mellan bekämpning och åtgärdsprogram skall ske. Om åtgärdsprogrammen kommer igång så anser WWF att det är rimligt att bekämpning med VectoBac G kan få ske i begränsad omfattning och tid. Viktigt är dock att de planerade uppföljningsprogrammen efter bekämpning genomförs på ett bra och vetenskapligt sätt.

Den skriftväxling som skett mellan Naturvårdsverket och Biologisk myggkontroll under det senaste halvåret är den normala som har förekommit under många år. Biologisk myggkontroll har litet intresse för att arbeta vidare med de alternativa åtgärder som behövs för att komma till rätta med grundproblemen, igenväxande slättermarker och översvämningsmarker.

Nu lanserar också Biologisk myggkontroll en ny metod för att föda upp och släppa ut steriliserade stickmygghanar (SIT) (Skrivelse 2016 11 30). WWF delar SVA:s uppfattning av denna metod och hur den beskrivs i ansökan. Att som föreslås föda upp steriliserade stickmygghanar i Thailand för transport och utsläpp i den svenska naturen går rakt emot det arbete som pågår om spridning av invasiva arter och de sjukdomar som de kan ha med sig. WWF anser att det är bättre att satsa resurser på restaurering och underhåll av översvämningsmarker som dessutom ger lokala arbeten och öppna strandängar än att föda upp och släppa ut steriliserade stickmygghanar.

Den ansökan och de underlag som lämnats in tillsammans med denna skiljer sig i sak inte från de som lämnats in de senaste åren. Vi väljer därför att hänvisa till remissvaren för åren 2008 till 2016 där WWFs grundläggande synpunkter finns redovisade. Remissvaret från 2011 där olika frågor besvaras är fortfarande giltigt och där finns WWFs synpunkter sammanfattade.

För Världsnaturfonden WWF

Håkan Wirtén
Generalsekreterare

Mats Forslund
Sakkunnig

Synpunkter från Världsnaturfonden om det framtida arbetet med bekämpning av mygg i nedre Dalälvsområdet.

2013 11 15

Mats Forslund och Lennart Gladh

Världsnaturfonden (WWF) anser att det är viktigt att det framtida arbetet för att minska förekomsten av översvämningsmygg sker på ett systematiskt och långsiktigt sätt och med lokal medverkan av de människor som lever där myggen finns.

Länsstyrelserna bör fortsatt vara den samordnande länken i arbetet med att minska förekomsten av översvämningsmygg. Det är nog mest effektivt att arbetet samordnas av en länsstyrelse i samarbete med de övriga. WWF anser att det för att inte tappa tempo bör vara Länsstyrelsen i Gävleborgs län som fortsätter arbetet. Länsstyrelsens roll bör vara att samordna kontakten med regeringen (Miljödepartementet) samt med olika myndigheter som berörs av arbetet och då i första hand Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Havs- och vattenmyndigheten samt Energimyndigheten. Länsstyrelsen bör också ansvara för planering och genomförande av de praktiska arbeten (att de blir gjorda av olika aktörer) som behöver göras för att minska problemen med översvämningsmygg. Detta arbete skall ske i samarbete med lokalbefolkningen, areella näringar, företag, kommuner samt organisationer. Det är viktigt att arbetet får en plan och en plattform och där genomförandet tar sikte på 10 – 15 år i taget med avstämning med jämna mellanrum.

Länsstyrelsen bör även framledes organisera arbetsgruppernas möten (öppna landskap, strömmande vatten och andra åtgärder). Detta är viktigt för att få en lokal inverkan på arbetet.

För att nå framgång måste alla aktörer vara inblandade i det lokala arbetet på de olika berörda platserna. Olika orsaker och förutsättningar för produktion av mygglarver skiljer sig från område till område och det är därför viktigt för att nå framgång att "alla" berörda är med i arbetet. Förutom länsstyrelserna är det exempelvis:

- Politiker – lokal och nationell nivå för att trygga för ett långsiktigt arbete och långsiktiga resurser avsätts.
- Kommunerna – I samarbete med lokalbefolkning och länsstyrelsen planera och prioritera arbetet.
- Lantbrukarnas Riksförbund – Bör vara med i diskussioner och planering av långsiktig skötsel av strandängar. Både vad gäller bete med djur samt energigräsproduktion.
- Vattenregleringsföretagen – Skall från början vara med i analyser och i planering samt även delta i det praktiska genomförandet och i utvärderingar av genomförda åtgärder
- Lokalbefolkningen – Bör aktivt delta i analys av problem, planering och genomförande av åtgärder. Hur detta skall organiseras får utformas från område till område. Lokal delaktighet är en av förutsättningarna för ett framgångsrikt arbete. Det kanske skall vara kommunerna som ansvarar för att lokalbefolkning engageras i arbetet.
- Organisationer – Olika intresseorganisationer ges möjlighet att delta i övergripande planering och i det praktiska arbetet.
- Företag – Företag som verkar i området erbjuda att medverka i planering och genomförande av det praktiska arbetet. Det kan exempelvis gälla energi- och entreprenadföretag, turist- och servisföretag.

Det viktigaste är ett långsiktigt och väl planerat arbetet där "alla" deltar med sina kunskaper och sin roll i planering och genomförande. Arbetet bör präglas av ett "gemensamt" ansvarstagande.

Det underlag som nu tagits fram av länsstyrelsen i samarbete med de lokala arbetsgrupperna analyseras och sammanvägs noga för att de mest effektiva åtgärderna används. Det bör nog klargöras att det kan vara olika lösningar för olika områden som skall genomföras. Slutrapporten till regeringen den första december bör utgöra underlag för analyser och planering av det framtida arbetet.

En långsiktig plan utarbetas där genomförande, budget för genomförande samt uppföljning och utvärdering ingår. Med långsiktighet menas att planerna skall vara rullande 20 år framåt. Kontrollstationer för läget bör finnas vart 5:e år där läget i myggförekomsten och genomförda åtgärder utvärderas och där det framtida arbetet justeras utifrån resultaten. Arbetet kan genom detta bli adaptivt för bästa resultat, genomförande och även ur kostnadssynpunkt.

Inledningsvis bör arbetet koncentreras till de områden som har störst problem med översvämningsmygg och därefter i snabbast möjliga takt i andra områden med stora besvär.

WWF:s förslag på åtgärder.

Nedan uppräknade förslag till åtgärder är en lista på olika saker som påverkar förekomsten av mygglarver. Vilka åtgärder som kan vidtas varierar från område till område.

Generella åtgärder:

Minska antalet översvämningar sommartid:

Genom en smart vattenreglering kan översvämningar sommartid minskas. KTH:s utredning bör ligga som grund för en djupare studie av möjligheter och kostnader för att minska storlek och antal på sommaröversvämningarna.

Kartläggning av vilka områden där människor har störst problem med översvämningsmygg:

Arbetet med att minska problemen med stora mängder mygg bör utföras så att de värst drabbade områdena först åtgärdas. En kartläggning bör göras över var problemen är störst för att sedan en prioritering skall kunna göras.

Kartläggning av vattenståndsvariationen:

De olika berörda sjöarna och älvsträckorna från Avesta till Älvkarleby har olika variation i vattenståndet beroende på den reglering som finns eller ej finns. Exempelvis är det en liten vattenståndsvariation uppströms Näs kraftstation medan vattenståndet nedanför, i Bysjön, varierar kraftigt. Uppströms Näs i Bäsingen och Sonnboviken – Jäders holmar växer sjösystemen igen och gynnsamma kläckningsområden skapas nu i snabb takt längs många stränder. Nedströms Näs med ett varierat vattenstånd är det ej några problem med igenväxning i strandkanterna utan här är det ett antal gamla hävdade översvämningsmarker som bör restaureras. Liknande kartläggning bör göras längs hela älvsträckan. Beroende på typen av igenväxning krävs olika åtgärder för att komma till rätta med problemen.

Långsiktigt arbete:

Hela arbetet bör genomföras och organiseras så att det blir långsiktigt och förses med kontrollstationer för att göra avstämningar av läget när det gäller skötseln och förekomst av mygglarver.

Lokala åtgärder:

Några av de viktigaste åtgärderna för att minska mängden översvämningsmygg kommer att vara beroende av lokal åtgärder. Det är därför viktigt att varje kommun tillsammans med länsstyrelserna tar initiativ till att problemområden identifieras och att åtgärder initieras och genomförs. Detta skall ske i samarbete med de lokalboende.

Kläckområden för mygglarver av översvämningsmygg:

När ett kläckområde för mygglarver identifierats bör det noga studeras vad gäller igenväxning av gräs, starr, buskar m.m. Hur ser vattenregimen ut i området vid olika översvämnningar. Finns diken/vallar som förvärrar förekomsten av lämpliga myggkläckningsplatser? Hur ser områdets historiska skötsel ut. Vilka möjligheter finns för att långsiktigt sköta området genom bete eller slåtter? Hur påverkas området av sjösystemets vattenreglering? Upprättande av en enkel skötselplan med åtgärder och ansvarsfördelning.

Igenväxande strandängar restaureras och brukas:

Ohävdade gamla slåtttrade eller betade strandängar som regelbundet översvämmas restaureras. Buskar avlägsnas och höga tuvor fräses ner. Marken återställs till en slät yta. Därefter betas strandängen eller slås med maskin. Många av de områden som idag producerar stora mängder mygglarver är sådana marker där hävden upphörde för 50 – 70 år sedan.

Gamla dikningar i översvämningsområden ses över så att de ej skapar översvämnningar eller fördröjer avrinningen från översvämningsmarkerna.